

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

NR. 18

84. ÅRGANG
30. SEPTEMBER

1972

BREV TIL STORTINGETS NOBELKOMITE:

NORDENS KATOLSKE BISKOPER STØTTER CAMARAS KANDIDATUR

(SIDE 276)

REDAKSJONELT:

«DET NASJONALE TV-BLØFF»

(SIDE 274)

PÅ EN TI ÅRS-PERIODE:

ANTALL KATOLIKKER I STAVANGER TREDOBLET

(SIDE 275)

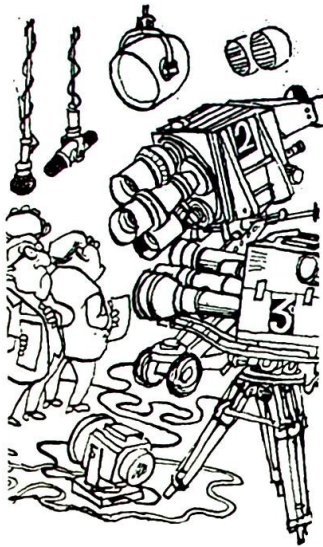
„DET NASJONALE TV-

La oss først ta for oss lørdag den 16. september på fjernsynsskjermen, for såvidt en tilfeldig valgt lørdagskveld. Hva kunne NRK denne aften tilby sine titusener, hundretusener av seere etter en uke med nerve slitende direkt-rapporter om et kapret SAS-fly, en flom av beskyldninger og påstander og halv sannheter om den forestående markeds-avstemning og en ellers for mange lang og strevsomm arbeidsuke? Man skulle jo tro at det ennå fantes oppkommer av stillhet og skjønnhet og sannhet som det gikk ann å øse av, idet minste nippe til for å få en motvekt mot sjokkene og løgnene og kranglingen og slitet. Ikke slik at man på den måten skulle bysses i søvn eller glemme den harde virkeligheten rundt oss. Men for å kunne vende tilbake til et bredere og mer balansert bilde både av verden og av oss selv og vårt menneskeverd.

Fler enn underteignede må forgivevsa ha ventet på dette den lørdagskvelden, da som så ofte tidligere dessverre.

Hovedtingen i det som vel er den beste sendetiden i TV ble et program ved navn «Buffalo Bløff's nasjonale vegg-til-veggshow». Det er et program som går som en slags serie i TV for tiden og som ihvert fall den nevnte lørdag etter min mening bestod av en mengde halvmorsomme dumheter, flau påhitt og direkte fjollete tanker. Man følte seg ærlig talt tilsotet i ansiktet lenge før denne hjemme-kvelden sluttet med en brølende finale i verdensmesterskapet i speedway. Vi hadde fått skitten (som ble hvirvlet opp av sykkelhjulene) i øynene hele tiden. Og vi gikk visst til sengs med den samme følelse som vi har hatt en del andre lørdagskvelder hvor vi har hatt en familiestund foran skjermen i egen stue.

Hvorfor i all verden gjør vi det? Hvorfor godtar vi om og om igjen dette ofte sinsvake vrøvlet som laves for at vi skal ha det morsomt i en ulvetid? Hvorfor godtar vi at under-

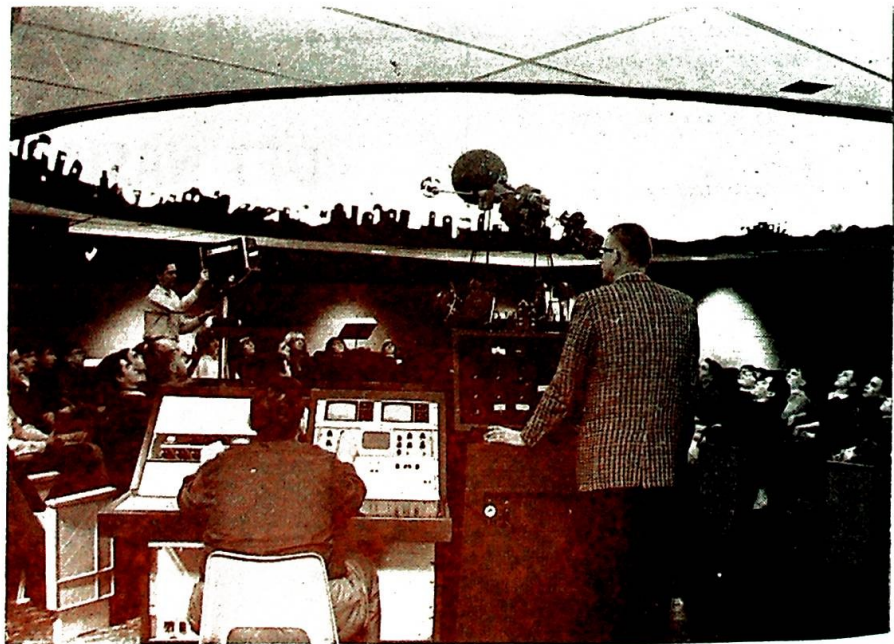
holdningsavdelingene i verden langsomt sløver våre sanser? Hvorfor betaler vi for å gå kvalme til sengs?

Vi kunne slå av, selvfølgelig. På den annen side er håpet lysegrønt en slik kveld, og dessuten tørster vår sjel etter klart vann, etter nye inntrykk fra verden rundt oss. Og la oss for all del være rettferdige, noe godt må det ha vært også den 16. Noe. Vi så for eksempel første episode av en ny kriminalserie, Columbo, hvis store fortrinn det var og er at helten ikke sparker eller dunker sine motstandere — han er simpelthen

klokere enn morderen. Dette er et veldig fremskritt, både for TV-politiet og titterne, men personlig var jeg nok allerede da gretten efter Bløffshowet, og jeg ergret meg nesten utidig over at herr Columbo bare klarer rollen ved å spille litt tomset. Bare en tomset mann kunne være riktig klok en slik aften liksom.

En annen halvveis brukbar ting var programmet «Husker du?», et musikkprogram beregnet «på folk som har levd en stund». De vet slike fryktelige gamle fossiler som husker Leif Justers beste viser fra krigsårene. Og det er vel egentlig typisk for nivået en slik TV-kveld at minnene om nesten glemte slagermelodier, noen strofer som man plutselig nynner med på, blir programkveldens høydepunkt, en liten menneskeliggjørelse i en hard, brutal, ikke-morsom bløffverden.

Det hele får en til å tenke. Mange kristne i dette land og andre steder er interessert i og arbeider for det man kaller religiøse programmer. Også på Marienlyst sitter det folk, gode medarbeidere i institusjonen, som virkelig forsøker å gjøre en innsats på dette felt — med dette å bringe evangeliet ut til mennesker som lytter etter nettopp evangeliets ord og til mennesker som åpenlyst behøver nettopp det samme budskap.

50 år

Pater Hallvard Rieber-Mohn, O. P. fyller 50 år den 2. oktober.

Gratulasjoner — og en spesiell hilsen fra bladet St. Olavs redaksjon.

BLØFF"

En halvtime der og et kvarter der, et Skriftens ord her og en vennlig stemme der — det er bastioner som møysommelig er innarbeidet og erobret etter hvert. Men er dette noe som teller avgjørende for andre enn de kristne?

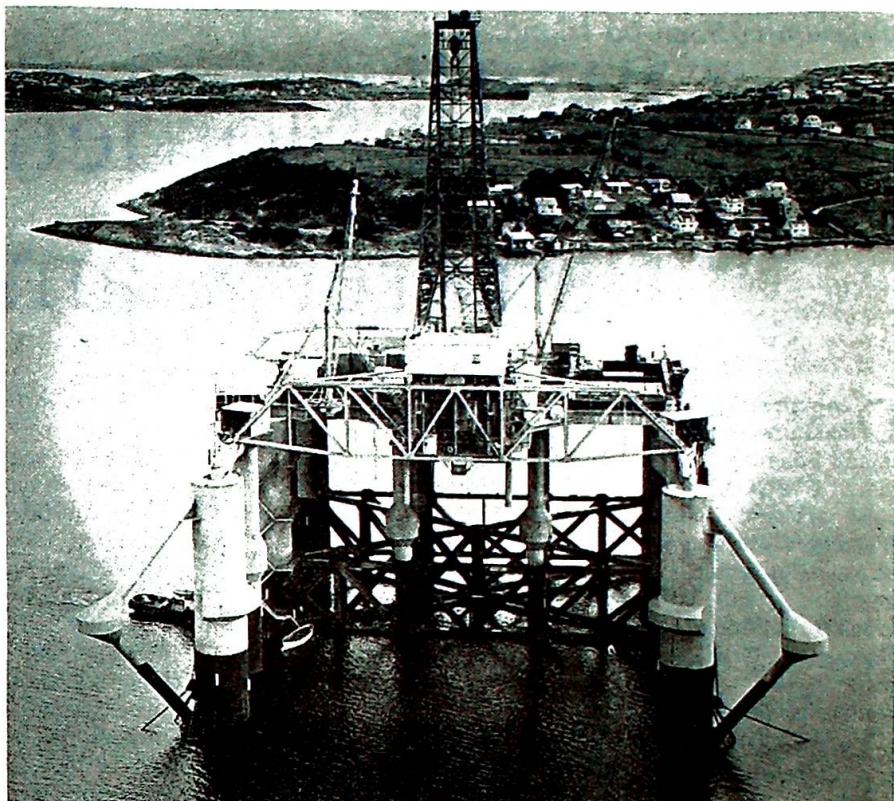
Må ikke heller oppgaven for de som arbeider i moderne massemedia og de som har lyst på en slik innsats eller som kompetent kan ta seg av dette i kristent perspektiv isteden kanskje være å bryte inn i det fjollete bløff-miljøet. Ikke for å be om å få lese høyt av Skriften eller for å synge åndelige sanger i denne beste sendetid som vi snakket om, men for å avløse de udugelige. For å lave programmer som er morsommere, sannere eller lykkeligere — hva for et uttrykk man vil — enn det vi nå fores med til ringe glede.

Slik sett betyr et godt kristent program ikke uten videre et program hvor man snakker høyt om Gud, men et program som er et førsteklasses TV-program for andre mennesker. New York Times er en førsteklasses kristen avis nettopp fordi den på en så fremragende måte er en god avis. En forfatter er eventuelt en god forfatter i kraft av det han skriver, ikke fordi han er katolikk eller protestant. Slik sett betyr det igjen ikke så veldig mye for meg om de kristne erobrer en ny andaktspost her eller får puttet inn noen salmer der i programmene. Det er i seg selv nødvendig og rimelig. Men det som betyr noe i våre dager er visst at de som tror på evangeliets gjennomslagskraft må gå inn i hverdagene, det er der de må lykkes. Det er liksom deres ansvar nå at våre medmennesker ikke dømmes til evig å flire av tåpelige programmer, og sløves av det. Det er deres ansvar å luke ut de mest idiotiske morsomhetene og de akk, så tomme replikker, å gjennomskue halvsannhetene.

Indirekte vil deres innsats på disse områder si ikke-kristne mer om evangeliet i det lange løp enn tusen fromme radio-andakter og TV-konserter.

Vi kan da ikke i all evighet nynne på gamle slagertekster når vi vil være mennesker.

A. R.

LITEN DETALJ VED «OLJEEVENTYRET»:

Tredobling i Stavanger av antall katolikker

«**O**ljeeventyret» i Stavanger fører med seg mange ting, en liten detalj er at antall katolikker i St. Svithun menighet er tredoblet i de senere år. Menigheten er idag på rundt 500, får ST. OLAV opplyst av den katolske sognepresten i byen, pastor Wysiecki.

I siste tiårs-periode har det vært en betydelig innflytning av bl. a. engelske og franske katolikker til byen.

ST. OLAV

KATOLSK

TIDSSKRIFT

HVER 14. DAG

KR. 40,— PR. AR

Nordens katolske støtter Camaras kandid

Den nordiske bispekonferanse, de katolske biskopers samarbeidsorgan i våre fem land, kom sammen på Island i dagene 12.—20. september, til det annet av sine to møter i 1972. Under formannens, Mgr. *John Taylors*, ledelse arbeidet biskopene *Gran*, *Martensen*, *Verschuren*, *Wember*, *Rüth*, *Frehen* og *Suhr* seg gjennom en sakliste på vel 40 punkter, og fikk dertil tid til kontakt med, og inntrykk av både myndigheter, folk og natur på *Sagaøya*. I sine forhandlinger ble biskopene assistert av sekretæren, monsignore *Kristian Hylla* og — hva konferansens hovedtema angår — pater *Hallvard Rieber-Mohn* som også var konferansens pressereferent.

Ved valgene på nytt presidium, nest siste dag, ble biskop *Paul Verschuren*, *Helsinki*, valgt til ny formann, etter biskop *Taylor*, som har hatt formannskapet i to fireårsperioder, og forøvrig kunne feire sitt ti års bispejubileum under oppholder på Island. Biskop *Hans L. Martensen*, *København*, avløste *Oslos* biskop *Gran* som konferansens generalsekretær, og sistnevnte overtok vervet som dens viseformann.

● VERTSLANDET ISLAND

Tross den store arbeidsmengde, nådde deltakerne også en av hensiktene med å legge sammenkomsten til *Reykjavik*: Danne seg en personlig oppfatning av Nordens minste nasjon, og kårene for de vel tusen katolikker som lever der. Den islandske hovedstadens nye kongresshall «*Loftleidir*» gav en praktisk ramme omkring forhandlingene. Søndag 17. september forrettet biskopene sammen pontifikalmesse i *Reykjaviks* statlige, katolske domkirke. Samme dags ettermiddag mottok Islands president, dr. *Kristán Eldjárn* og hans frue kirkelederne verdig og hjertelig i sin vakre residens *Bessastadir*. Det ble også i ukens løp, tross arbeidspresset, tid til noen utflukter, med besiktigelse av natur-merkverdigheter som geysirer og varme kilder, besøk på historiske minnesteder som *Thingvellir* og det gamle bispesetet *Skálholt*, der Islands nåværende evangelisk-lutherske biskop, *Herra Sigurbjörn Einarsson* mottok deltakerne med et økumenisk sinnelag og en menneskelig hjertelighet som gjorde samværet til en begivenhet.

I *Reykjavik* hadde vertskapet, biskop *Frehen* og hans medarbeidere, gjort seg stor møyе for å sikre konferansen både gode arbeidsvilkår og et lærerikt opphold.

● «MÅLSETNINGEN» PÅ PROGRAMMET

Som vedtatt på forrige bispekonferanse, var «målsetningen» — det vil si: studiet av den katolske kirkes vurdering av sin egentlige oppgave og rolle i de nordiske

land, nå og i fremtiden, hovedtemaet på dagsordenen. Drøftelsene over dette emne vil, som forutsett, komme til å strekke seg over flere kommende konferanser, muligens med en endelig prinsipp-uttalelse for øyet, der den nordiske katolisismes selvforståelse og fremtidsmål kan re-defineres, i lys av erfaringene fra Det annet Vatikan-konsil og våre samtidige erfaringer, så vel i kirkeliv som i samfunn. De to dager som ble avsatt til denne drøftelse i *Reykjavik* blev først og fremst benyttet til en nyttig «grenseoppgang», hvor man fikk oversikt over tidligere ytringer og analyser vedrørende emnet i våre land, ikke minst erfaringene fra den danske synode. Instanser og enkeltpersoner har bidratt til klargjøringen, og det er meningen at denne konsultasjon, i legfolket, hos ordenssøstrene og presteskapet, fortsatt skal videreføres og hjelpe bispekonferansen til en allsidig og nyansert konklusjon. Spørsmålet åpner en rekke ulike perspektiver: Omsorgen for de i Norden levende katolske kristne, Kirkens stående misjonsoppdrag til menneskene, alltid og overalt; forholdet til den stadig mer sekulariserte samfunnstype vi lever innenfor, holdningen til våre kristne medbrødre av andre kirkesamfunn, osv. Under sin foreløpige behandling av emnet, som var av overveiende orienterende art, traff *Reykjavik-møtet* ingen beslutninger, formulerte ingen konklusjoner. Det nøyet seg med å fordele arbeidsoppgavene for tiden til neste bispekonferanse i februar 1973, som finner sted i Danmark. *Københavns* biskop *Martensen* er betrodd ledelsen av denne særlige sak.

● BREDT VIRKEFELT

I en sakliste på over 40 emner, må det ellers, i en pressemelding, bli et utvalg av særlig interessante saker man omtaler. Generelt må en biskopskonferanse i vid utstrekning formulere kollektive svar eller beslutninger ut fra spørsmål og saker som forelegges den fra de romerske kirkelige myndigheter — her foregår på verdensplanet en fortløpende arbeidsdialog som nettopp virkeliggjør de nye former for kirkelig demokrati. Videre får bispekonferansen henvendelser fra personer og instanser i andre land enn våre egne nordiske, og endelig blir dens arbeidsoppgave ikke minst diktert av tilsvarende henvendelser fra de fem land konferansen omfatter. Det kan være spørsmål av pastoral, liturgisk, kirkerettslig, sosial, økumenisk eller økonomisk art. Saker som hver enkelt biskop før avgjorde på egen hånd, men som nå, i størst mulig utstrekning, blir samordnet i en felles-nordisk avgjørelse eller praksis. Ut over dette, følger konferansen oppmerksomt arbeidet og erfaringene i andre europeiske land, således for eksempel den forestående tyske synode. På Vatikanets forespørsel har vår konferanse videre foreslått emner som «den pastorale omsorg for de fraskilte», «Kir-

biskoper datur 1973

kens såkalte «grunnlov» og «Kirkens enhet i mangfoldet» til sakslisten for den neste biskopssynode i Rom.

● BREV TIL NOBELKOMITEEN

I et brev til Det norske Stortings Nobelkomité anbefalte de nordiske biskoper enstemmig den brasilianske erkebiskop av Olinda/Recife, Don *Helder Camara*, som kandidat til Nobels Fredspris for 1973, eller ved første senere anledning. I sitt brev gav biskopene en fast og klar begrunnelse for dette standpunkt, med særlig vekt på Camaras ikke-voldsprinsipp, de sosiale forhold i Syd-Amerika og hensynet til hele den «tredje verdens» fremtidsutsikter.

En annen kjernesak til drøftelse var Roms nye instruksjon vedrørende kommunionen til ikke-katolske kristne. Tidligere var denne praksis forbeholdt ekstreme nødsituasjoner (krig, fengsel, katastrofeforhold, livsfare etc.), som gjorde nadveren i den egne kirke nærmest umulig. Det nye i instruksjonen er en noe — men ikke meget! — lempeligere fortolkning av hva man her kan oppfatte som en «nødstilstand» — diaspora og emigrasjon har vært nevnt. De nordiske biskoper ønsker spørsmålet utdypet, med henblikk på vår hjemlige situasjon. De vil, gjennom konsultasjoner både i presteskaper, økumeniske instanser og med den europeiske biskopskonferanse, få ytterligere klarlagt hva man kan legge i begrepet «åndelig nødstilstand». Inntil en felles vedtatt praksis foreligger, vil hver enkelt biskop avgjøre de enkelte tilfeller han blir stillet overfor. I overensstemmelse med den instruksjon som foreligger.

● FASTEAKSJON MED MENING

Formålet for de årlige fasteaksjoner, på innstilling fra de ulike Caritas-instanser, er et av bispekonferansens jevnlig tilbakvendende anliggender. Nordiske katolikker har, ved tilslutning til større U-hjelpsforetak, ydet betraktelige summer, sist til Nairobi. På informasjonen fra biskop Frehen, stilte konferansen denne gang et overskudd på ca. 35 000 danske kroner til rådighet for et særdeles godt tiltak: På Island har man planmessig og med stort hell bragt grupper av nord-irske barn, mer eller mindre sjokk- og miljøskadet av det uhyggelige og hatefulle klima i dagens Ulster, til opphold med islandske barn på Island — det vi si til den gode og nødvendige erfaring av fred og fordragelighet utenfor en borgerkrigssituasjon og en kampførelse til anderledes troende.

Ikke bare denne gestus, men konferansens valg av møtested, møtte uttalt tilfredshet på islandsk hold, og oppmerksomhet i så vel Islands Radio som landets presse.

H. Rieber-Mohn.

BREVET

fra Den nordiske katolske biskopskonferanse, til Det Norske Stortings Nobelkomité

«Den Nordiske Biskopkonferanse, bestående av åtte katolske biskoper fra Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige, har under sitt plenumsmøte i Reykjavik 12.—20. september dette år enstemmig vedtatt å anbefale Helder Camara, erkebiskop av Olinda/Recife i Brasil, til utdelingen av Nobels Fredspris for 1973, eventuelt det følgende år.

Helder Camaras arbeide for en fredelig løsning av de store sosiale og menneskelige problemer som karakteriserer de latin-amerikanske land, og i et perspektiv som uttrykkelig impliserer hele den såkalte «tredje verden», har — sammenholdt med det overbevisende eksempel som hans personlige liv frembyr — vakt en hel verdens anerkjennelse, og trenger neppe til noen nærmere dokumentasjon fra vår side. Vi må og kan forutsette, at den forlengst har tiltrukket seg Nobelkomitéens oppmerksomhet.

Vi finner det ikke desto mindre vel anbragt å fastslå, at det med dette er oss fjernt å søke en høyt verdsatt utmerkelse for en kollega. Vi har, efter beste overbevisning, festet oppmerksomheten på Helder Camaras rolle, langt ut over hans kirkelige embete, som et håp og en inspirasjon for talløse, hvis kår kan synes håpløse, og som må forutsettes å søke alt annet enn fredelige løsninger på sin nedverdige situasjon. Som kristne og som ansvarlige kirkeledere bekymrer vi oss for rettferdighetens kår i dagens verden. Helder Camara tror ikke på vold, men på menneskeverd og menneskers ansvar og omsorg for hverandre. Det er en tragisk undervurdert linje i dagens politikk. Vi synes at nettopp Nobels Fredspris skal oppmuntre denne linje.

Derav vårt forslag.»

MOBERGS SVENSKE HISTORIE

Cappelen har sendt ut andre delen Vilhelm Mobergs «Min svenske historie fortalt for folket». Moberg tar her for seg tiden 1400—1500, og har kalt det fra Engelbrekt til og med Dacke. Inspirerende må første delen av hans historie om og for folket ha vært — for i fortsettelsen kan han også regne det som sine medarbeidere! En mengde lesere, mest amatørforskere men også profesjonelle, har sendt historisk kildemateriale til bruk for forfatterens videre arbeid med dette verket.

Nå er det bøndene og bondeoppøret som får stå i fokus. Opprørerne fremstilles ikke som ledd i en nasjonal frigjøringskamp — mot danskene for alt svensk. Det bøndene kjempet for var retten til selvstendighet, til å arbeide for eget utkomme på egen jord. De ble tynet med skatter og alskens plikter som bare tjente kongers og stormenns formål: korstog og feider ute i Europa og på hjemmebane drakkamp for å samle Sverige til ett rike.

Danskehatet som oppstod i denne tiden var ikke utslag av noen dyp nasjonalfølelse, det var rett og slett et hat de mektige innpodet i folk for å få støtte og soldater til sine egne maktkamper. Bøndene levde temmelig isolert i sine bygdesamfunn og ønsket først og fremst å få være i fred der.

Fortellingen om de mange navnløse på bunnen av samfunnspyramiden rammes inn av nærmere studier av de to store frihetsforkjempere Engelbrekt Engelbrektson, hvis bevegelse spredte seg i Norge, og Nils Dacke. Den norske oversettelsen er ved Leiv Frodesen.

Vilhelm Moberg:
Min svenske historie
fortalt for folket.
Annen del: Fra Engelbrekt
til og med Dacke.
CAPPELEN

ST. OLAV'S
REDAKSJON

TLF. 20 72 26 - 28 01 04

Dalton Trumbo:
JOHNNY FIKK GEVÆR
Cappelen

«Dn første verdenskrig begynte som en sommerfestival... millioner på millioner ropte hurra fra fortøuene, mens fjærbuskprydede keiserlige høyheter, høyvelbårenheter, feltmars kalker og andre slike tåper paraderte gjennom Europas gater i spissen for sine skinnende legioner. Det var en tid for edelmodighet, en tid for skryt, orkestre, dikt, sanger, troskyldige bønner. Det var august... et av høylender-regimentene gikk over åskammen i sitt første slag bak førti kiltgledde sekkepipere som blåste i vei av sine lungers fulle kraft — mot mitraljøser. Ni millioner lik senere,

LITTERATURSIDER:

Johnnys

da orkestrene forstummet... ville sekkepipenes klagende toner aldri mer få helt den samme klangen. Det var den siste av de romantiske krigene og Johnny Got His Gun var trolig den siste amerikanske roman som ble skrevet om den før en ganske annen affære som het Den annen verdenskrig kom...»

Disse linjene er fra Dalton Trumbos egen innledning til en ny utgave av sin antagelig nærmest glemte bok i 1970. Ordene er interessante.

Tredveårenes kanskje mest omtalte amerikanske forfatter, Ernest Hemingway dannet skole med sin stil — en stil som var utviklet av to ting, den knappe, konsise tonen i moderne journalistikk — og en dyptfølt tanke om at man etter første verdenskrig aldri mer måtte bruke de store og falske ord. Så langt er Hemingway og Trumbo (og mange, mange andre) like. Men før Europa og Amerika igjen rives med av en ny galskap, har det skjedd ting som skaper et avgjørende skille mellom de tos diktning. I boken Den ene mot de mange og senere i den store romanen om

Henry Rinnans

Per Hansson:
HVEM VAR HENRY RINNAN?
Gyldendal

Blir man pacifist av å lese Trumbos bok om Johnny, er man etter lesningen av Per Hanssons bok om Sonderabteilung Lola og lille Rinnan like fort overbevist om at det desverre må være noe som heter rettferdig selvforsvar.

Men la oss begynne i en annen ende:

Per Hansson er ingen stor dikter eller nybrottsmann uti litteraturen. Han er derimot noe man må sette enorm pris på i våre dager hvor politiske skribenter og blafrende ordjonglører utvider kløften mellom de som skriver og de som skal lese: han er en meget dyktig forfatter og journalist. Tilsammen har fire bøker av ham kommet i et opplag på 188 000, han har erobret seg et stort publikum som neppe blir mindre denne gang. Boken om Henry Rinnan er ikke bare

Per Hansson i god form, det er en skildring som skakende nært beretter om de mørkeste sider av okkupasjonsårene i Norge. Og om menn som av forskjellige grunner gikk i det vi ikke kan kalle noe annet enn det ondes tjeneste. Like lys som Hanssons forrige bok om Mamma Karasjok egentlig var i tonen, selv i de hardeste avsnittene, like mørkt er bildet av unggutten fra Levanger som ble en av tyskernes farligste menn i Norge og som personlig eller indirekte mishandlet og drepte tusener av kvinner og menn som kolliderte med ondskapen.

Og så griper man seg i å spørre, som forfatteren stadig gjør, hvorfor ble ikke Rinnan likvidert av motstandsbevegelsen? Hvorfor brukte man ikke vold mot vold?

Hadde vi ikke både rett og plikt til å ta liv ihvert fall i dette tilfellet?

Slik det nå gikk, levet Rinnan til han ble dømt og henrettet etter

ensomme krig

den spanske borgerkrig bryter Hemingway seg vei ut av den isolasjon og håpløshet og likegladhet som redslene i 14—18 hadde skapt i ham. Han tar parti, for the have nots, for republikken osv. Den for norske lesere nesten ukjente Trumbo kommer aldri videre, hans inntrykk av grusomhetene er så sterke at han til slutt blir sittende isolert med sitt rop. Først i september 1939 utkommer *Johnny* for første gang, to dager etter Hitlers innmarsj i Polen. For Hemingway ble det en slags mening også i det å slåss, sammen med andre, for ting som man ikke kunne oppgi. For Trumbo er Johnnys tragedie begynnelse og slutt.

Her er det nødvendig med noen ord om den foreliggende bok, et utmerket tiltak av forlaget fordi vi nå igjen har en ny situasjon, i Vietnam, i Statene og over alt.

Johnny er en ung amerikansk soldat som blir grusomt lemlestet av en granat på Vestfronten i 1918. I boken ligger han på sykehuset, uten armer, uten ører, øyne, nese eller munn, ribbet for alt uten selve nakne livet og forstanden. Fra det øyeblikk han be-

gytter å våkne, dømt til en eksistens som legevitenskapens trumfess, tvinges en leser til å oppleve Johnnys mareritt og følelsen av meningsløshet. Gjennom hele romanen går levende bilder fra Johnnys barndom og fra hans ungdomsår, bilder som stadig minner ham og oss om ha et liv kan være. Om hva det i dette tilfellet kunne blitt.

Å komme med en slik protest mot krig og krigens vesen i 1939 måtte skape nye problemer, denne gang for Trumbo selv. Verden hadde liksom ikke krefter til både å ta opp kampen mot nazisme og facisme og til å ærlig tenke gjennom noe slikt. Trumbo sier selv: «Efter Pearl Harbor virket (bokens) emne like malapropos i tiden som låten av sekkepiper». I årene fremover ble boken enten helt ignorert eller utnyttet av politiske ekstremistgrupper til høyre og venstre. I Mc Carthy-perioden ble Trumbo dømt for uamerikansk virksomhet.

Trumbo kom aldri videre i sitt forfatterskap, såvidt jeg vet. Hele hans innsats er knyttet til den ene historien (selv om han har skrevet

noen få andre og er kjent som en feiert filmskribent i Hollywood.) Det har vært tider da menneskene ikke var interessert i Johnny, og det er tider, bl. a. nå hvor det meningsløse i all krig får en spesiell selvkritisk betydning, ihvert fall i USA.

Enhver leser blir nødt til å oppleve disse voldsomme motsetninger alene med denne Johnny. Det er hardt — men det er ikke bortkastet.

A. R.

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT

HVER 14. DAG

KR. 40,— PR. ÅR

verden

krigen. Dømt på overveldende bevis. Per Hansson klarer imidlertid å gå enda lenger tilbake og finne i det minste en av forklaringene på hvor-

Per Hansson

for den dømte ble et monster, et monster vi måtte forsvare oss mot, i det minste ved hjelp av vårt rettsvesen.

Henry Oliver Rinnan vokste opp i en skomakerfamilie i Levanger, i stor fattigdom. Direkte nød, isolasjon, hån på skolen, tabber osv. skapte langsomt i den puslete skikkelsen et hat mot hjembyen, folk der og hele landet som Hitler og Gestapo plutselig år senere ga ham muligheter til å gjøre noe med. Neppa fordi han så verden bare i Førerens forskrudde øyne, men fordi han selv — Rinnan — for første gang ble noe betydningsfullt. For å holde dette ved like, og for stadig å forstørre sin egen betydning, gikk han bokstavelig talt over lik og ble, i sluhet og hemningsløshet, den person som førte hundrevis av mennesker ned i sitt Bandeklosters helvete.

Hansson's ungdomsbilde av Rinnan tar ikke et øyeblikk bort dette at man her hadde en person som samfunnet måtte forsøke å verge seg mot, og ta liv av. Men bildet gjør tragedien levende slik at vi også ser igjen alles ansvar i slike ting, ansvaret hos de som ikke ga skomakerfamilien

brød eller arbeidsmuligheter, de som hånflirte av den ynkelige Henry Oliver osv.

Mange av oss husker ennå avisenes reportasjer fra Frostating lagmannsrett under Rinnan-saken etter krigen. Sak for sak av sadisme, grusomheter, angiveri og svik og drap ble rullet opp, mens hovedpersonen Rinnan tilsynelatende var mest interessert i at omverdenen fikk et best mulig inntrykk av hvor betydelig og mektig han selv hadde vært, den fattige gutten fra Levanger som reiste ut «og gjorde sin lykke».

Dette er igjen en bok av Per Hansson som vil bli lest av mange. Det er ikke en bok, som andre han har lavet, som beretter en ting fra krigsårene vi kan være stolte av, eller se håp i.

Det er en bok om det onde, og det ondes fryktelige spill med et menneske.

Og det er kanskje en bok om vår bedrøvelige andel i at dette mennesket ble til det han ble.

A. R.

OSLO KATOLSKE MENIGHETS- PLEIE

BISPEDØMMET:

BISKOPEN I HAUGESUND

Biskop John W. Gran holdt den 3. september en tale i Haugesund i anledning av den nye situasjonen byen og distriktets katolikker nå er i, pastor Littlewoods avskjed og pastor Wysiackis innsettelse. Biskopen sa:

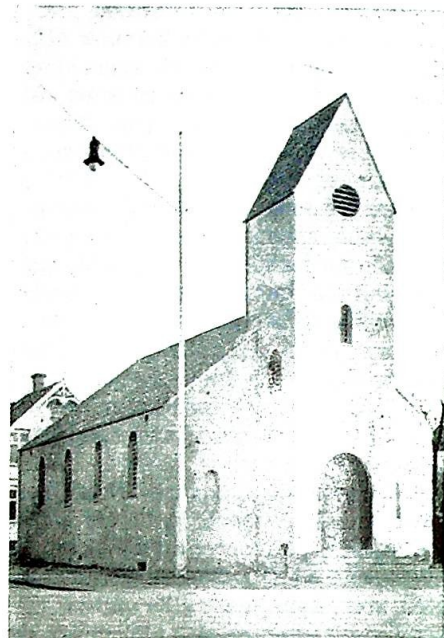
Kjære troende,

Jeg er meg bevisst at denne dag vil måtte synes tung i Haugesund menighets historie: etter i over 45 år å ha hatt sin egen fastboende sogneprest, opplever dere nu at det kirkelige ansvar for hele dette vidstrakte sogn går tilbake til Stavanger som tidligere omfattet det meste av dette område.

Grunnen til dette kjenner dere gjennom det rundskriv jeg tidligere har sendt til samtlige husstander. Jeg har inntrykk av at disse grunner er blitt forstått og blir respektert.

Når dette er sagt, vil jeg ikke unnlate overfor dere som er her tilstede idag og som jeg ser på som representanter fra menigheten, å uttrykke min deltagelse vedrørende den kjennsgjerning at den siste residerende sogneprest nu forlater dere for å ta opp nytt arbeid annetsteds i bispedømmet. Det er ikke dermed sagt at denne ordning vil være for bestandig, meget kan endre seg og skape forhold som vi idag ikke kan forutse: vi lever jo i en tid da utviklingen går raskt og overraskelsene er mange. Jeg er den første til å innrømme at den betjening som nabosognet i syd har lovet å yde, aldri helt kan erstatte fastboende prest som kan stå til menighetens disposisjon uken gjennom. Jeg vil, ut fra denne bevissthet, holde et våkent øye med den videre utvikling og også gjøre mitt til at en eldre prest, når den riktige person og den riktige anledning skulle være for hånden, vil komme og slå seg ned her og således sørge for et kontinuerlig prestelig nærvær, selv om ansvaret for menigheten fortsatt vil bli ivaretatt av sognepresten i Stavanger.

Som dere nok alle vet er prestesituasjonen i de senere år blitt prekær, eller i det minste så pass anstrengt at en rasjonalisering av kreftene fremtvinger seg selv. Samtidig registrer vi en tiltagende konsentrasjon av katolikker i enkelte regioner. Tallet på katolikker i Stavanger har i de senere år blitt tredoblet, bare for å nevne det mest relevante for de forføyerelser som nu er gjort.

Kjære troende: et større ansvar faller i og med dette på denne menighet, på hver især. Det er min tro og mitt håp at det vil lykkes å samordne dette ansvar i et menighetsråd som på en helt særlig måte, gitt de særlige omstendigheter, vil evne å ivareta, men også fremme, menighetens tarv og interesser. Ikke minst blir oppgaven å søke den best mulige løsning på de problemer som knytter seg til vedlikehold og beskyttelse av kirken og prestegården. En valgkomite er som dere vet derfor blitt nedsatt hvis oppgave det vil bli å finne frem til den beste valgordning for et slikt råd. Det er mitt håp at alle vil være villige til å delta om valget skulle falle på dem selv.

I en stund som denne faller det naturlig og riktig å gi uttrykk for sin takknemlighet, for der er faktisk ikke så lite å være takknemlige for.

Først og fremst vil jeg takke pastor Littlewood for den generøse og hjertede innsats han har gjort i de år han har hatt omsorgen og ansvaret for St. Josefs menighet. Dere kjenner detaljene langt bedre enn jeg. Selv kan jeg godt trygt si at jeg ved mine besøk her, eller ved samtaler med

En barhodet og smilende ordenssøster, *Intemerata van der Heyden* er den daglige leder av Oslo Katolske Menighetspleie. Hun har fått kvalifisert utdanning ved Aker sykehus og er fast ansatt som menighets søster med egen bil til disposisjon.

I styret for denne menighetspleien sitter foruten sr. *Intemerata*, sogneprest *Vranken* i St. Olavs kirke og sognepresten i St. Hallvard, pater *Arno* samt en representant for menighetsrådene i de to menigheter, frøken *Straith* og fru *Magda Rønning*.

Arbeidsoppgavene er mange, bl. a.:

- * Kontakt med eldre og syke i menighetene.
- * Hjelp i akutte tilfelle og formidling til offentlige kontorer for hjelp på lengre sikt.
- * Kirkekjøring og annen kjøring hvor det trenges og i den utstrekning det er mulig.
- * Kjøring for prestene i forbindelse med sykebesøk og hjemmekommunion når presten selv ikke kjører.
- * Pakkeaksjon til jul og påske.
- * Samarbeid med Caritas ved «Kontaktklubben for de eldre» og med Fransiskushjelpen — som melder fra om katolske pasienter.

Tilsammen er det blitt en stor sak. Menighetspleien er med alle sine oppgaver blitt så omfattende at det er nødvendig å sikre den en fast og forsvarlig arbeidsbasis, heter det i et opprop som er sendt ut. — Dette gjelder ikke minst økonomien, man må regne med et årsbudsjett på ca. 12 000 kroner.

For at økonomien i fremtiden ikke skal bli avhengig av tilfeldige inntekter gjennom utlodding, basarer o.l., vil vi sette særlig pris på donasjoner som forplikter seg til et fast bidrag en eller flere ganger i året.

Dette er en oppfordring til alle som ser seg i stand til å gi et bidrag.

Forts. side 287

GESUND

pastor Littlewood under hans besøk i Oslo, har fått et utvetydig inntrykk av at han har gjort sitt beste. Og hvem av oss ønsker ikke å være blant dem om hvem man med hånden på hjertet kan si det? Mere enn sitt beste kan ingen gjøre.

En hjertelig takk til Dem kjære pastor for Deres innsats og nidkjærhet som det er såre verdifullt for meg også å kunne regne med for fremtiden. Jeg er sikker på at De vil bevare en viktig plass i hjertene på den menighet De nu forlater, hvor De kjenner hver og én fra Deres mange besøk og mangslunge pastorale kontakter.

Jeg vil gjerne benytte anledningen til å takke søstrene som generøst og spontant har erklært at de vil bli på post. Søstrenes nærvær i Haugesund er jo nesten like gammelt som menigheten selv, til den kirkes nærvær de frivillig har bundet seg til å tjene. Allikevel er jeg takknemlig for at de vil fortsette her også etter at kirken har sagt seg ute av stand til å betjene dem til gjengjeld i samme utstrekning som hittil.

Jeg vil heller ikke unnlate å takke pastor Wysiecki som villig har påtatt seg det ansvar det vitterlig er å skulle ivarta et sogns interesser i tillegg til sitt eget sterkt ekspanderende. For selv om han vil bli godt hjulpet, kan det ikke være tvil om at ansvaret, både det formelle og det reelle, vil ligge hos ham.

Dere vil, flere av dere, allerede ha stiftet bekjentskap med pastor Norbert Haunschild som blir den prest som vil gjøre denne ordning praktisk gjennomførbar, — på hvis unge skuldre hovedbyrden av oppgaven vil kom-

me til å hvile. For det er blitt klart under de rådslagninger vi har hatt vedrørende Haugesund at hovedtyngden av innsatsen bør falle på én prest, heller enn å fordeles på to. Dette ikke minst p.g.a. religionsundervisningen og den pastorale kontakt med hjemmene. Pastor Haunschild har med spontan interesse påtatt seg å være denne mann. Pastor Wysiecki vil fra tid til annen som rimelig og riktig er komme til Haugesund selv, — dog blir det hovedsakelig pastor Haunschild dere vil komme mest og oftest i kontakt med. Jeg ber dere skjenke ham deres tillit og gjøre ham oppgaven lettest mulig ved å stå ham bi i råd og dåd.

Kjære troende, jeg vil nu foreta den offisielle innsettelse av pastor Alfons Wysiecki som sogneprest for St. Josefs menighet. Han selv vil etter messen i foreningslokalet henvende seg til dere. Dere er hver og en hjertelig velkommen til denne sammenkomst.

Og måtte Gud forsatt velsigne denne menighet.

Den nyordning som i henhold til Vatikankonsilets vedtak nu er blitt realisert og som trer i kraft 1. januar 1973, medfører følgende forenkling som i virkeligheten utgjør en radikal nyordning: Tonsuren faller bort. Opptagelsen av kandidaten i klerusen utsettes nu helt til diakonvielsen. Likeledes faller ostiarius og exorcistvigslene bort, samt subdiakonaten i sin helhet. De to gjenstående lavere vielser, lektor og akolytt, skifter karakter og mister sitt klerikale preg, idet de fra nu av også kan gis til legmenn. De kalles derfor *ministra* eller *tjenester* og markerer at vedkommende, som må være mann, er spesielt engasjert til å lese under messen (dog ikke Evangeliet) og å tjene denne. En kort ritus går forut for disse (der tonsuren inntil nu ble gitt) som markerer en innførelse i tjenestene og altså ikke lenger en *innvielse* til den klerikale stand. Det hittil obligatoriske subdiakonaten går som funksjon opp i disse tjenester og forsvinner som egen «ordo» eller vigsel. Den store og egentlige terskel til den klerikale stand blir dermed diakonaten som ifølge Kirkens lære er et sakrament med varig karakter. Solibatsløftet skal herefter, for de ugifte kandidater og for dem som skal bli prest, knyttet til denne vigsel som heller ikke vil bli gitt med mindre kandidaten er inkardinert (er innskrevet i et bispedømme, om han er sekularprest) eller har avlagt de evige løfter (om han er ordensprest).

Preste- vielsen

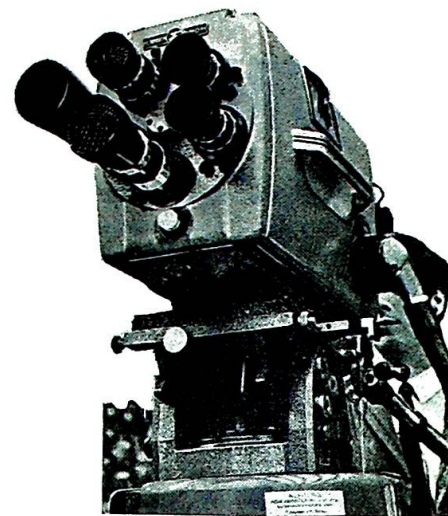
Paven har i disse dager gjennom *Rituskongregasjonen* sendt ut to *Apostoliske Brev* hvorigjennom han foretar en gjennomgripende nyordning vedrørende de riter som hittil har vært obligatoriske for dem som studerte til diakon eller prest i den Latinske kirke. Hittil var mottagelsen av tonsuren tegnet på at man var opptatt i den klerikale stand. Dette skjedde tidlig under studiene, vanligvis etter filosofien. Senere mottok kandidaten i tur og orden de fire såkalte lavere vielser: ostiarius (dørvokter), lektor (leser), exorcista (åndeutdriver), acolythus (akolytt). Derefter fulgte subdiakonaten som den første av de høyere vielser og gjennom hvilke kandidaten ble inkardinert i et bispedømme og bundet til solibatet (i de religiøse ordener kunne denne terskelvielse kun gis etter avleggelsen av de evige løfter), siden kom diakonaten og til slutt prestevielsen.

STØTT
ST. OLAV

GI ET
GAVE-
ABONNEMENT!

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER		Stille messe	Høy- messe
OSLO: <i>St. Olavs kirke</i> Akersveien 5 tlf. 20 72 26 - 20 72 44	lörd.:	19.00	—
	sønd.:	9.30	11.00
		19.00	—
<i>St. Hallvard kirke</i> , Franciskanerne, Enerhauggt. 4, tlf. 67 23 83		8.35	11.00
		18.00	—
<i>St. Dominikus kirke</i> , Dominikanerne, Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71		9.00	11.00
		12.30	—
		19.00	—
<i>Vår Frue Villas kapell</i> , Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 18 21		9.00	—
		—	—
<i>Grefsen kapell</i> , Glads vei 23, tlf. 212355		11.00	9.30
<i>Lunden kloster</i> , Øvre Lunden, tlf. 212587		—	10.00
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke</i> , Tyholmen, tlf. 22 209		8.00	10.45
BERGEN: <i>St. Paul kirke</i> , Christiesgt. 16, tlf. 21 54 10		9.00	11.00
		19.00	—
		9.30	—
<i>Vår Frue kirke</i> , Helleveien, tlf. 25 73 53 - 25 77 07		—	—
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke</i> , Cappellensgt. 1, tlf. 83 20 19		8.30	10.30
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke</i> , Kongensgt. 9, tlf. 11 438		9.00	11.00
HALDEN: <i>St. Peters kirke</i> , Kristian V's pl. 1, tlf. 81 168		8.00	10.45
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke</i> , Torvg. 113, tlf. 23 751		8.30	11.00
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke</i> , Haralds gt. 21, tlf. 23 195		8.30	11.00
HØNEFOSS: <i>St. Theresias kirke</i> , Vesterngt. 5, tlf. 21 266		9.00	11.00
KRISTIANSAND S: <i>St. Ansgar kirke</i> , Kirkegt. 3, tlf. 24 255		—	11.00
LILLEHAMMER: <i>Mariakapellet</i> , Weidemannsgt. 3, tlf. 52 550		—	10.00
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kirke</i> , Romeriksgt. 1, tlf. 71 28 85		8.30	11.15
MOSS: <i>St. Mikals kapell</i> , Ryggeveien 24, tlf. 51 038		—	11.00
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke</i> , Sverres gt. 26, tlf. 50 793		8.30	11.00
SARPSBORG: <i>St. Olavs kapell</i> (1. og 3. søndag) O. Haraldssonsgt. 49, tlf. 53765		17.30	—
STABEKK: <i>Maria kirke</i> , Nyveien 17, tlf. 53 77 35		8.30	10.45
	<i>Veståsen kapell</i>	19.00	9.30
STAVANGER: <i>St. Svithun kirke</i> , Dronningens gt. 8, tlf. 25 534		8.00	10.45
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke</i> , Sandefjordsgt. 1, tlf. 11 949		8.00	10.45
TRONHEIM: <i>St. Olavs kirke</i> , Prinsensgt. 2a2 Biskopen og prestegården tlf. 21 214		8.45	11.00
		19.00	—
<i>St. Elisabeth hospital</i> , Ila tlf. 21 670		6.15	—
KRISTIANSUND N.: <i>St. Eysteins kirke</i> , Flintegt. 5, tlf. 72 779		8.00	11.00
LEVANGER: <i>St. Torfinns kirke</i> og <i>St. Eysteins sykehus</i> , Jernbanegt. 29		8.30	11.00
MOLDE: <i>St. Sunniva kirke</i> , Parkveien 23, tlf. 51 467		8.30	11.00
ÅLESUND: <i>Vår Frue kirke</i> , Nørvesund, tlf. 37 558		8.30	11.00
TROMSØ: <i>Vår Frue kirke</i> , Storgt. 94 Biskopen og prestegården, tlf. 3604		8.15	10.30
	<i>St. Elisabethsøstre</i> Mellomvn. 47, tlf. 81 487	8.00	—
BODØ: <i>St. Eysteins kirke</i> , Hernesveien 22, tlf. 81 783		8.15	10.30
HAMMERFEST: <i>St. Mikal kirke</i> , Salsgt. 52, tlf. 11 447 (1.VII—31.VIII)		19.00	11.00
	<i>St. Elisabeth Institutt</i> , tlf. 11 392)	8.00	—
HARSTAD: <i>St. Sunniva kirke</i> , Skolegt. 4, tlf. 61 501		8.00	10.30

NYHETER OG KOMMEN- TARER

Vi kommer til å bruke spalteplassen her denne gang til å gjengi de nye normer for utnevnelser til bispeembedet i den latinske kirke:

ARTIKKEL I.

1. Biskopene har både rett og plikt til å gjøre Den hellige Stol kjent med navnene på prester som de anser for verdige til bispeembedet og egnet til å skjøtte det. Disse skal velges ikke bare blant sognegeistligheten, men også blant ordensprester som utøver sitt kall innenfor bispedømmet, og blant prester av annen jurisdiksjon, som de kjenner godt og vet om.

2. Enhver residerende biskop og andre ordinariater, generalvikarer unntatt, skal så vidt mulig samle alle opplysninger og momenter som trengs for best å kunne løse dette meget forpliktende og krevende oppdrag. De skal gjøre det enten ved personlige undersøkelser eller, eftersom det måtte passe, ved å konsultere personer innenfor sitt jurisdiksjonsområde: prester med sete i domkapitlet, i bisperådet og i presterådet, samt andre medlemmer av prestestanden, sognegeistlige som ordensgeistlige, og også legfolk.

3. Med hensyn til kirkedistrikter overlatt misjonsinstitutter ansees — etter någjeldende praksis innen Kongregasjonen for Troens utbredelse — de respektive ordensoverhoder som berettigede til å foreslå kandidater fra sine egne institusjoner, selv om Den hellige Stol alltid forbeholder seg retten til andre forføyninger, dersom den finner det mere hensiktsmessig.

ARTIKKEL II.

1. Navnene på bispekandidatene

skal etter regelen forslagsbehandles av biskopene i møte. Dog har de enkelte biskoper — som nevnt i art I.2 — rett til å foreslå sine kandidater direkte for Den hellige Stol.

2. De møter eller konferanser det her er tale om skal normalt holdes for en hel kirkeprovinns. De skal med andre ord bestå av biskoper og andre ordinariater som, i likhet med ovenfor, hører til samme kirkeprovinns — med mindre spesielle lokale forhold skulle tilsi samlinger på et interprovinsialt, regionalt eller endog nasjonalt plan. I så fall må Den hellige Stol på forhånd være underrettet.

ARTIKKEL III.

1. Alle biskoper i kirkeprovinnsen, regionen eller landet, som etter de respektive statutter henhører under den samme bispekonferanse som stemmeberettigede, deltar i møtet med like rettigheter.

2. Forberedelsen av dagsordenen og ledelsen av møtene tilkommer erkebiskopen — eller, i hans fravær, nestor blant suffraganbiskopene — dersom det dreier seg om et provinnsmøte. På møter av regional eller nasjonal karakter utøver den respektive konferansepresident dette verv.

ARTIKKEL IV.

1. Sammenkomstene skal finne sted med en viss regelmessighet, slik som foreskrevet i Motu Proprio «Sanctae Ecclesiae», nr. 10. Det mest nærliggende vil da være å henlegge dem til vanlige bispe-sammenkomster eller møter.

2. Når tiden er inne, møtes man forat biskopene kan kunngjøre sine kandidater, eller i påkom-

mende tilfelle, for å komplettere foreliggende opplysninger om allerede foreslåtte kandidater. Det kan også hende at en tidligere foreslått kandidat ikke lenger er aktuell på listen, f. eks. på grunn av fremskreden alder, dårlig helse eller av en annen årsak, som har gjort ham uegnet til bispeembetet.

ARTIKKEL V.

1. I rimelig tid før man trer sammen, skal de som har rett og plikt til å være tilstede meddele formannen kandidatens navn. Han skal i sin tur sørge for at hele navnerækken på betryggende måte kommer deltagerne i hende.

Disse på sin side tar for seg kandidatens navn og noterer seg hva de måtte vite om hver enkelt.

ARTIKKEL VI.

1. Biskopene skal utveksle informasjon og iakttagelser vedrørende hver enkelt kandidat, samt fremheve om de bygger på førstehåndsviten eller refererer til hva de har hørt.

2. Vurderingen av kandidatene må skje slik at det klart går frem hvorvidt de er i besittelse av de egenskaper som må kreves av en god sjelehyrde og troens forkynner: Om de nyter en god anseelse, har en uklanderlig vandel, er utstyrt med et sunt omdømme forenet med klokskap, et avbalansert sinn og en stø karakter; om de er solid forankret i den overleverte tro, ærbødige overfor Den hellige Stol og lojale mot Kirkens lære-embede; om de er fullt fortrolige med dogmatikken, moralteologien og kirkeretten; om de er eksempler på fromhet, offerånd og pastoral iver, og om de er i besittelse av de nødvendige lederegenskaper. Men også de intellektuelle kvalifikasjoner må tas i betraktning: tilbakelagte studier, sosial innstilling, sans for dialog og samarbeid, åpenhet for tidens impulser, positiv vilje til upartiskhet. Man må heller ikke se bort fra vedkommendes slektsforhold, helsetilstand, alder og særlige medfødte egenskaper.

ARTIKKEL VII.

1. Når den muntlige drøfting er over, skal stemmegivningen, eller avholdelsen fra å stemme, foregå skriftlig eller på annen egnet måte i forbindelse med hver enkelt kandidat.

2. Voteringen må være hemmelig forat full stemmefrihet kan sikres for alle. Det ville være å anbefale om man i tillegg til selve stemmegivningen tydelig tilkjenner til hva slags bispedømme eller stilling kandidaten best synes skikket.

3. Når stemmene er avgitt vedrørende de forskjellige kandidater, skal opptellingen gå for seg på en måte som muliggjør en nøyaktig utregning.

4. Ansees det for hensiktsmessig, kan formannen innby biskopene til fornyet ordskifte om én eller flere kandidater, og la foreta nok en votering forat bestemte særtrekk eller egenskaper ved den ene eller annen kandidat kan bli ytterligere belyst.

ARTIKKEL VIII.

1. Før møtets avslutning settes opp en liste over dem som skal foreslås for Den hellige Stol som verdige og egnet til å bekle bispeembedet.

2. Likeledes skal man før møtets slutt tilintetgjøre alt som kan føre til indiskresjoner omkring den enkeltes stemmegivning. Dog skal samtlige saker som har vært oppe på møtet protokollføres, slik Kirkeretten foreskriver.

3. Det er absolutt å ønske at biskopene ikke skilles før protokollens ordlyd er blitt lest, godkjent og underskrevet.

ARTIKKEL IX.

1. Møtets president skal gjennom den pavelige legat formidle en komplett avskrift av aktene og kandidatlisten til Den hellige Stol.

ARTIKKEL X.

1. I land som omfatter flere kirkeprovinser, og hvor minst tredjedeler av de stemmeberettigede på den nasjonale bispekonferans mener det er på sin plass, skal en liste utarbeidet på et provinsialt eller regionalt møte, sendes presidenten for den nasjonale bispekonferanse til underretning. Denne har så anledning til å supplere listen med bemerkninger og opplysninger ut fra sitt syn på Kirkens behov og stilling i landet som helhet.

2. Likeledes, dersom flertallet av medlemmene i den ovennevnte nasjonale bispekonferanse finner det for godt, kan det besluttes at den

Forts. side 285

En
klown

Enda en historie fra sykehuset. Bernhard hard lå i firesengen, en sytten-åring med enormt hår og tilsynelatende nesten tomt hode under. Han var sikkert ikke dum og uintelligent, han hadde liksom bare hittil ikke fått muligheter til å bruke hodet til noe.

En eftermiddag vi var alene på rommet, de to andre var på rentgen eller noe slikt, sa Bernhard:

— At du ikke dauer a' å ligge å lese den tjukke boka...

— Jeg leser ikke hele tiden, sa jeg. Som sant var.

— A gjør'ru da da?

— Vel, ligger og tenker litt på det jeg har lest.

— Tenker?

— Mm.

Morgenen efter lå jeg stille og glante i taket. Klokken var et sted mellom seks og halv syv, og jeg var nøyd med å glane på taksprekkene og bare vente på at klokken skulle bli litt mer.

Plutselig hoiet Bernhard over til meg:

— Her'ru, der borte. Tenker'u nå a'?

— Og så lo han vilt, han hadde funnet ut alt om meg.

En eftermiddag begynte Bernhard å snakke om Europa. Han gjorde meg oppmerksom på hvilke ulykker som ville ramme oss om vi gikk inn i noe slags samarbeide.

— Det blir til å daue a', sa Bernhard.

— Trur'u, sa jeg.

— Det kommer til å strømme inn med pakistanere, sa Bernhard.

— Pakistanere?

— Blir til å daue a'.

— Du er ung ennå, sa jeg. — Kanskje du forandrer mening senere. Det har skjedd med mange av oss underveis. På en eller annen måte.

— Du er'a ikke så gammel.

— Visst er jeg gammel i forhold til deg, sa jeg. — Har du ikke sett sønne mine?

— Du kan ikke være mer enn toog-tredve, sa Bernhard stedig.

— Hva i all verden får deg til å tro noe slikt? Den eldste gutten er toog-tve...

— Du kan ikke være så gammel.

Diskusjonen hadde låst seg fast liksom. Jeg resignerte:

— Hvorfor ikke?

— Ikke så bustete som du er på hue. Og så lo han vilt igjen.

ISLANDS KATOLIKKER

Forts.

fra

forrige nr.

Både sproglig og typografisk, med den islandske tekst til side om side, sto den lille bok høyt over de motsvarende postkonsiliære trykksaker jeg har sett i Norden. Messeboken så også ut til å fungere godt under den påfølgende gudstjeneste som gikk helt på morsmålet. Jeg traff senere séra Hakon Loftsson, en av de to innfødte prestene på øya. Han er biskop Frehens sekretær og sysler i stor utstrekning med oversettesarbeider. Akkurat nå hadde han fullført de nye tekster for dåp, vigsel og begravelser. «Det har vært slitsomt, men en sak har hjulpet meg», forklarte han. «Disse nye tekster på latin slik de er utarbeidet av Vatikanet er av uvanlig høy klasse. Spesielt ritualer for begravelser. Der har de virkelig lyktes, og jeg tror at det kommer til å få stor betydning i dette land hvor menneskenes interesse i høy grad er knyttet til døden og det hinsidige. Så helt kristent, så helt konsentrert om Kristi oppstandelse, påsken, håpet». Nå har man begynt med korrekturlesningen, et annet viktig ledd i utgivelsen. Her spiller de katolske legmenn og legkvinner på Island en ikke uvesentlig rolle. Som tidligere nevnt har man et eget katolsk trykkeri, lagt til Stykkisholmur, i samme bygninger som St. Franciskus sykehus og barnehjem. En av de hollandske søstre som arbeider her, søster Rosa, har ført familietradisjoner på trykkekunstens område med seg og leder en omfattende trykkerivirksomhet. Maskinsetting, trykk i flere farver og

Av Rune P. Thuringer

bokbinding, alt førsteklassesarbeide. Her er alt som trenges, ikke bare for å betjene katolske behov, men også oppgaver for den lutherske kirke og ikke-kirkelige foretagender. Under mitt lille besøk hadde man akkurat ekspedert Merki Krossins, bispedømmet utmerkede lille kvartalsskrift hvis eneste defekt i mine øyne var at det ikke sto noe om pris og redaktør.

Ekumenikken på Island er et kapittel for seg selv. Partene i en mulig dialog tegner seg tydeligere enn på mange andre steder som to, katolikker og lutheranere. Ortodokse savnes helt, likeså de fleste av de samfunn som hos oss kalles frikirkelige. Rent menneskelig og sosialt er forholdet katoliker-lutheranere utmerket og har egentlig vært det lenge før det annet Vatikanekonsil og Kirkenes Verdensråd kom med nye signaler. De evangeliske på Island har alltid hatt en slags klokkekjærlighet til den katolske kirken, stadig rent menneskelig ettersom det var den som holdt lengst ut i kampen mot det danske. Biskop Jon Arason av Holar er strengt tatt øyas nasjonalhelt. Man har helt inn i nyere tid på protestantisk hold bevart et korstegn gjort med høyre hånd fra panne til bryst, men siden fra venstre til høyre kinn istedenfor skulder. Laxness nevner det forbigående i flere av sine bøker. Muligens er det, etter hva man sa meg, en gammel islandsk særtradisjon som ble bevart hos lutheranerne. Men fra et teologisk synspunkt går det tregt med ekumenikken. Det beror nærmest på at lutherdommen her er

vesentlig anderledes enn i verden forøvrig. Den er frem for alt helt utrolig oppblandet med spiritisme. En stor del av presteskabet har spiritiske teosofiske standpunkter og meninger. Domprosten i Reykjavik har i årtier vært formann i landets spiritistforbund. Spiritistiske medier og deres seanser spiller en vesentlig rolle i Reykjaviks åndelig liv. Det skrives fortløpende om slike emner i dagspressen og de behandles i radio og fjernsyn. Også her har Laxness latt islendingenes religiøsitet skimtes i sitt forfatterskap. I boken Olafur Karasson har han en skildring av en spiritistisk seanse, nokså ondsinet forøvrig. En sak er klar. Noen større interesse for ekumenikk i den betydning vi legger i ordet har aldri forekommet i spiritistiske kretser. Og en dia-

log må jo alltid ha to parter.

«Katolikkene har store håp, men er få og uten muligheter». Det skrev i 1930 den svenske forfatteren Ejnar Fors Bergström i sin bok Island i støpeskjeen, etter et besøk på øya. Ordene som knappast virker prokatolske, var foranlediget av den katolske domkirke som året før var reist på Landakot. Bergström syntes at det var så mye større og prektigere enn den lille lutherske domkirke i tre som han syntes hadde et lite vakkert ytre. Han hadde rett i at de islandske katolikkene var få, og at de hadde store forhåpninger. Den fremtidstro som pater Bauldoin hadde blitt drevet av opp til Island var sterk. At de er «uten muligheter» er selvfølgelig også helt riktig bedømt hvis man mener mulighetene for lgen å bli den dominerende religiøse gruppen i landet. Dette er imidlertid ganske sikkert ikke de

NYHETER . . .

Forts. fra side 283

permanente komité for konferansen eller en egen, ikke for tallrik kommisjon, kan få supplere listen med bemerkninger og opplysninger — som i ledd 1. Kommisjonens medlemmer skal velges for et visst tidsrom på konferansens plenums-møte og under forsete av den nasjonale bispekonferanses president.

ARTIKKEL XI.

1. Når det gjelder å foreslå for

Den hellige Stol kandidater for et bestemt bispedømme, må hensyn tas til de lister som er utarbeidet på provinsialmøtene eller de regionale eller nasjonale møter, som i tilfeller beskrevet i Art. II.2.

2. Listene begrenser imidlertid ikke Den hellige Far i hans frihet til, i kraft av sitt primat, alltid selv å kunne velge og utnevne også personer utenom disse.

ARTIKKEL XII.

1. Før noen kandidat utnevnes til biskop, innhenter Den hellige

islandske katolikkers mål. Men rent historiske grunner taler for at den katolske kirke får en plass i det samfunn den i et halvt tusen år har vært så intimt bundet sammen med og som den i høy grad har påvirket. En annen og kanskje sterkere grunn er det moderne vesterlandske samfunnskrav på valgfrihet: den katolske kirkes

nærvær i landet innebærer at den som vil kan få opplysning, veiledning og hjelp fra den. Begge de to bygningene, den katolske Kristi Kongens kirke og St. Josefs sykehus i sentrale Reykjavik bør ses som en innbydelse til nettopp dette i et pluralistisk miljø, ikke som noe symbol på triumf eller konkurranse.

NKKF DISTRIKTSFORBUND SØR-NORGE

innbyr sine medlemmer og andre interesserte til en sammenkomst på «MARIAHOLM» dagene 27., 28. og 29. okt. d. å.

Gjest: Lektor i kulturhistorie **Tove Rasmussen**, København. Emne: «Fromhetsliv og aktivitet».

Pater **Hølscher** leser messene.

Materiale: Bibel (nytestamente) og Thomas A. Kempis: «Kristi Efterfølgelse».

Tegningsfrist: 15. oktober 1972.

Påmeldelse og nærmere opplysninger til kassereren: **Ingegjerd Børresen**, Drammensveien 52, Oslo 2. Tlf. 44 44 97 eller 17-19 69 18 86.

Pris: kr. 90,— + reise kr. 18,— tur/retur.

STYRET

Norsk messe II på lydbånd

Studenter ved Musikkonservatoriet i Oslo under ledelse av studiesjef Einar Solbu, har sunget inn pater Norheims messe nr. 2 på lyd-bånd. (Speed 3 3/4). 8 cm eller 10 cm.

Lydbåndkopier à kr. 30.— til salgs i **ST. OLAV BOKHANDEL**, Akersv. 5, Oslo 1. Tlf. 20 7248.

Sendes også pr. postoppkrav.

Stol inngående og fyldige opplysninger om vedkommende. Den konsulterer enkeltvis personer som har nært kjennskap til ham og som kan bringe så fullstendige informasjonen som mulig, samt innfor Gud komme med en klok og veloverveiet vurdering av ham.

2. Denne informative oppgave betros den pavelige legat, som oversender de dertil utarbeidede spørsmål til geistligheten, både til biskoper, prester og ordenspersoner. Likedan kan forespørsler også rettes til kloke og vederheftige legfolk som måtte sitte inne med nyttig kjennskap til kandidaten.

(Forts. neste side)

FYRINGSOLJE

brukes av

St. Olavs kirke	} Oslo
Bispegården	
St. Joseph's Institutt	
Vor Frue Hosp. Nerveavd.	
St. Dominikus kirke	
Lunden Kloster	} Arendal
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem	
Sta. Katarinahjemmet	
St. Franciskus Kirke	} Bergen
St. Franciskus Hosp.	
St. Pauls Kirke	
Vår Frue Kirke	
Marias Minde	} Bergen
St. Franciskusøstrenes Moderhus	
Øyenklinikken	} Drammen
St. Josephs Hosp., Drammen	
St. Torfinns Klinik, Hamar	} Hønefoss
St. Elisabeth Inst.	
St. Mikals Kirke	
St. Mikals Prestegård	} Lillestrøm
St. Theresia Hosp.	
St. Franciskus Hosp.	} Tromsø
St. Magnus Kirke	
St. Magnus presteg.	} Trondheim
St. Elisabeths Hosp.	
Vår Frue Kirke	} Tønsberg
Bispegården	
St. Olavs Kirke, Bispegården	
St. Olavs Kirke	} Tønsberg
St. Olavs Prestegård	
St. Olavs Klinik	

Ved bestilling av olje:
Oslo 68 34 60 - Service 68 34 66

NYHETER . . .

(Forts. fra forrige side.)

ARTIKKEL XIII.

1. Når det dreier seg om å besette et bispedømme eller å tilsette en koadjutor med etterfølgelsesrett, utber den pavelige legat seg en utførlig og detaljert rapport om bispedømmets stilling og behov fra domkapitularen, den apostoliske administrator eller fra ordinarius selv. Konsulteres kan også presteskap og legfolk, spesielt gjennom deres kanonisk opprettede representasjonsorganer, foruten ordenspersoner.

2. Bortsett fra unntakstilfeller hjemlet i en særlov, ved vanlig praksis eller andre legitime forhold, plikter den pavelige legat — med henblikk på den såkalte «ad ternos» for Den hellige Stol — først å innhente separate forslag og uttalelser fra erkebiskopen og suffraganbiskopene i den kirkeprovinns det ledige bispedømme hører inn under eller deltar i møte med, samt fra presidenten i den nasjonale bispekonferanse. Dette materiale skal han så oversende Den hellige Stol sammen med sin personlige anbefaling. Den pavelige legat kan dessuten, om han finner det nødvendig, henvende seg til medlemmer av domkapit-

let eller bisperrådet, og også til andre innen presteskapet (sogne- som ordensgeistlige) og særlig til medlemmer av presterådet, slik det eksisterte mens bispestolen var besatt.

3. En lignende praksis, med de behørlige tilpasninger, skal også følges av dem det tilkommer å

foreslå kandidater ved utnevning av hjelpebiskoper.

ARTIKKEL XIV.

Under utførelsen av alt som her er nevnt, må den foreskrevne «pavelige taushetsplikt» samvittighetsfullt overholdes, såvel av biskopene, de pavelige legater og

Kjøp ikke gaver

før De har sett hva vi har!

Skjønne bysantinske ikoner og kors i bronse og emalje. Priser fra kr. 35,— til 620,—.

Museumskopier. Norsk treskjærerarbeider. Motiver fra våre folkemuséer. Skulpturer montert på veggplater: Troen 356,— Kjærligheten 356,— Julekrybbemotiv 396,—.

Madonnaer i hollandsk krystall: 85,— og 180,—.

Madonnaer skåret i tre 35,—, 43,—, 138,—.

Bedende hender, krusifiks, medaljer i alle prisklasser.

Bongers store ikonkalender 1973, 42,—.

Fransk lommekalender 1973, 9,—.

Bøker — grammofonplater

ST. OLAV BOKHANDEL, Akersvn. 5, Oslo 1. Tlf. 20 72 48.

Åpent hver dag 9-16, lørdager til 14.

BERGEN

1/3 Kr. Madsens Bok- og Papirhandel

Bryggen 5 - Loppen - Telefon 11 482

BERGEN

HOPSDAL & DAHL A/S
Aut. Installatør, TV-, Radio-
og Utstyringsforretning
TORNØEGARDEN - BERGEN

K. & J. SOLHEIM
Kjøtt - Pålegg - Delikatesser
Egen Pøsefabrikk
Solheimgt. 25
Tlf. 99 016 Bergen

ERLING KRAGE A/S

PRYD- OG BRUKSKUNST

Bergen

Telefon central 14 110

Telegramadresse: «Kjell»

BERGEN

Eches Farvehandel

NYGARDSGT. 19

VESTA · HYGEA
MED TANKE PÅ FREMTIDEN

Peter M.

KOLDERUP

Strandgaten 60
Glass - Porselen - Stentøy

OMEGA
URMAKER

FINCKELSEN

I Nygårdsgaten v/Eldorado
og
I Sletten Shopping Senter

prestene, som av de troende som på én eller annen måte har vært trukket inn. Dette ligger i selve sakens natur og i den respekt man skylder de berørte parter.

ARTIKKEL XV.

Det II. Vatikankonsils ønske om full frihet ved bispevalg, slik det kommer til uttrykk i dekretet «*C h r i s t u s D o m i n u s*», bevarer fortsatt sin gyldighet, dog uten å oppheve eller erstatte ovenstående normer eller andre oppnådde privilegier og rettigheter godkjente av Den hellige Stol gjennom overenskomst eller på annen måte.

Menighetspleie . . .

Forts. fra 280

Vi vil ikke si noe om beløpets størrelse — alle bidrag er velkomne heter det.

For å gi saken et startgrunnlag — gikk kollekten i alle kirker i Oslo søndag 24. september til menighetspleien. Dessuten arrangerer «Kon-taktklubben for eldre» en liten basar søndag 1. oktober i St. Hallvard og søndag 8. oktober i St. Olav, hvor halvparten av inntektene går til menighetspleien.

Henvendelse til menighetspleien

skjer pr. telefon 67 23 83 kl. 10.00 — kl. 13.00 unntatt lørdag og søndag, eller skriftelig til Søster Intermerata, Enerhauggt. 4, Oslo 6. Postgiro: 211438.

**MARIAKONGREGASJONEN
OSLO**

Onsdag 4. oktober: Messe i St. Olavs kirke kl. 19.
Deretter samvær i foreningslokalet med kåseri av Bjørg Slaattene:
«Hva er og hva gjør UNISEF?».
Alle interesserte damer er velkomne.

NESTE NR.
av bladet foreligger datert den
14. oktober.
RED.

ARENDA L

**BYGGMESTER
HANS NILSEN**
Neset 362
Arendal
Tlf. 22 647

OLAV SLAATTENE
Blomsterforretning. Begravelsesbyrå
Tlf. 21 958
Havstad, Arendal

OSLO

C. Tennant Sons & Co. A.s
Tollbodgaten 27 - Oslo - Telefon 42 18 94

THRONSEN & CO.
BOKTRYKKERI
Bernh. Getzgt. 3 b, Oslo
Telefon 20 40 02 - 20 70 02

**KVALITET I
KJØTT, FLESK OG
PØLSEVARER**

Jens J. Andersen
TØYENGT. 2. Oslo

TASEN BOK- OG PAPIR A/S
ERLING THORNE
Kaj Munks vel 41, Oslo 8
Tlf. 23 02 40

SØREN HANSSEN
Kolonialforretning
Langes gt. 6 - Oslo
Telefon 20 37 24

OSLO

T. S. JACOBSEN
BEGRAVELSESBYRA
Ullevålsvn. 1 - Oslo
Privat 55 77 87 - 69 43 72
Tlf. 20 79 06 - 20 79 05

NEBB
Stedet for alt elektrisk
ØVRE SLOTTSGATE 8, OSLO

**LØSSALG
AV ST. OLAV**

I GRUNDT TANUMS
BOKHANDEL,
UNIVERSITETS-
BOKHANDLENE
I SENTRUM OG PA
BLINDERN

Byggevarer - Beslag - Ovner
Verktøy - Fliser - Linoleum
Tapeter - Farvehandelvarer
Kjøkkenutstyr

THIIS & CO. A S
Haakon VII's gt. 1, Oslo
Sentralbord 41 77 30

TILFELLET JANICE

Janice er en alminnelig engelsk ung-pike fra et alminnelig hjem. Hun er helt «upåfallende» — som det heter innenfor psykiatri — inntil hun blir schizofren. Det blir fler og fler merkelige trekk ved henne. Hun gjør det uventede og skremmer. Hun — som alltid hadde vært snill — bryter ut av sitt vante mønster, og blir rar. Filmen viser hennes vei fremover — i familien og i det store psykiatriske sykehuset der hun blir det hun ender som: kasus. Det er en tragisk vei vi går sammen med henne. Vi er vitne til et menneske som blir ting, — som *blir ting*, og som *gjøres til ting* av andre. Det som er så verdifullt ved filmen er at Janice bli forståelig for oss, og det kan hun bare bli når vi ser henne i den sosiale og mellommenneskelige sammenheng der hun opplever og oppleves av andre, handler med dem og de med henne. Hadde vi bare sett en «isoleret Janice» ville vi aldri kunnet forstå det hun sier og gjør. Nu blir det rasjonalitet i hennes galskap, — den er hennes eneste måte å si noe til verden på. Andre måter å formidle seg på har hun ikke. Men i filmen er det ingen som kan tyde det hun forsøker å formidle. Vi kan det fra vår beskyttede avstand, og vi fylles av gru over det vi ser. For vi ser et menneske som går omkring uten noensinne å bli sett og hørt. Andre handler for henne, svarer for henne, opplever for henne. Den spinkle kim til en personkjerne som var i henne, knuses mer og mer. Ikke med aktiv vold, men med subtile maktovergrep, der Janice — svak som hun er fra begynnelsen av — ikke har noe å verge seg med, ikke noe annet enn galskap.

Det eneste som kunne gjøre Janice levende, er om noen var der og ventet på henne gjennom tid. Et annet menneskes levende og tålmodige nærvær trenger hun, — ikke en terapeutisk hjelpeiver som knuser henne, men en som virkelig *tror* og virkelig *vil* at Janice skal bli menneske. Dr. Donaldson, den første legen hun møter — sannsynligvis identisk med den engelske psykiater R. D. Laing — er villig til å gå gjennom psykosen sammen med henne. Men sykehusdireksjonen av-

skjediger ham. Han skremmer den med sin terapeutiske tro. Hos dr. Donaldson ser vi et hengivent engasjement for Janice, og for de andre unge schizofrene i behandlingsenheten han driver. På sykehusets øvrige avdelinger ser vi en fremmedgjort og fremmedgjørende holdning. Det er mye snillhet og mye medisinsk kunnen, men ikke noe ansikt-til-ansikt forhold, ikke noe engasjement. De store og krasse motsetninger innenfor moderne psykiatri trer klart frem av filmen, — en gammel, medisinsk, diagnostisk tenkemåte står mot en nyere som betoner de mellommenneskelige forhold som det egentlige legende instrument.

Janice ender som demonstrasjonsobjekt for medisinerstudenter. Kunnskapsgrådige beskriver de de karakteristiske schizofrene symptomer hun fremviser. — Og vi som ser det, vet at mennesker ennu behandles som ting i institusjonene våre. Ingen ville *demonstrere* et menneske han så på som *menneske*. Ingen ville *observere* en venn og skrive ned hvor rar han er.

Og hvem kan *tro* han er menneske når *ingen* annen viser at han tror det? Hvem kan leve uten et minstemål av næring fra de andre?

WERA

75 ÅR

Sognepresten i St. Eysteins kirke
Bodo, pater Theodor Rusche,
M.S.F. fyller 75 år den 6. oktober.

Vi gratulerer.

STAVANGER OG HAUGESUND

Et lite ekstraopplag av dette nummer av ST. OLAV går til prestene og søstrene i Stavanger og Haugesund.

Redaksjonen håper at disse hjelper oss til å finne nye venner, lesere og abonnenter ved ganske enkelt å gi eksemplarer til katolske familier som hittil ikke har holdt bladet.

Det er muligens en tungvint og gammelmåte å drive reklame på, men vi har ikke midler til noe annet. Gjennom venner må vi finne nye venner.

RED.

Skaff

St. Olav

en ny

abonnent

i 1972

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Ansvarshavende redaktør: Åge Rønning.

Faste medarbeidere: Hallvard Rieber-Mohn O.P., D. J. Boers O.F.M.,
Per Bjørn Halvorsen O.P.

Redaksjonens adresse: Akersveien 5, Oslo 1, telefon 20 72 26.

Redaktøren privat 28 01 04.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo 1.

Kontortid 9—16. Lørdag 9—14. Telefon 20 72 48.

Abonnement (direkte ell. gjennom postkontorene). Kr. 40 pr. år.
Kr. 20 pr. 1/2 år. Utlandet kr. 45.

Annonser: 10 dager før utg.dagen.
24 nr. årlig. - Postgiro 204 648.